

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України

Запорізький національний технічний університет

Бібліотека

**Кредитно-модульна система
організації навчального
процесу у ВНЗ: особливості
запровадження,
становлення та
перспективи розвитку**

Рекомендаційний покажчик літератури

Кредитно-модульна система організації навчального процесу у ВНЗ: особливості запровадження, становлення та перспективи : Бібліографічний покажчик. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2011. – 13 с.

Бібліографічний покажчик складено за матеріалами книг, статей з журналів українською та російською мовами за 2004-2011 роки (71 назва).

Укладач Т.М. Крохмаль

Комп'ютерний набір Т.М. Крохмаль

Сучасний науково-технічний прогрес, удосконалення науки і виробництва зумовлюють пошук і впровадження нових концептуальних підходів до системи підготовки кадрів, змін традиційної структури вищої освіти, що визначаються у загальному контексті європейської інтеграції з орієнтацією на фундаментальні цінності загальносвітової культури.

Процес структурного реформування національних систем вищої освіти країн Європи на європейському просторі отримав назву Болонського.

Болонський процес на рівні держав було започатковано 19 червня 1999 року в Болоньї підписанням 29 міністрами освіти від імені своїх урядів документа, який назвали «Болонська декларація». Цим актом країни-учасниці узгодили спільні вимоги, критерії та стандарти національних систем вищої освіти.

Перед вищою освітою України стоїть завдання: забезпечити перехід до кредитно-модульної системи навчання, що є однією з умов входження національної системи освіти до спільного європейського простору.

Кредитно-модульна система підготовки фахівців передбачає оптимізацію навчального процесу, посилення самостійної роботи студентів, уможливує встановлення чіткої індивідуальної траєкторії здобуття вищої освіти, де враховуються всі навчальні досягнення під час навчання в різних університетах, що дієвим засобом підтримки студентської мобільності. За такої системи об'єктивно оцінюються досягнення студентів, що певною мірою унеможливує суб'єктивне ставлення до нього викладача. Вона сприяє створенню умов для самореалізації особистості як економічно активного члена суспільства, задовольняє потреби держави у кваліфікованих спеціалістах.

Метою покажчика «Кредитно-модульна система організації навчального процесу у ВНЗ: особливості запровадження, становлення та перспективи» є ознайомлення студентів та викладачів з основними положеннями Болонського процесу, матеріалами щодо організації навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців.

До покажчика входять книги, статті періодики, які є в бібліотеці університету за період з 2000 по 2010 рік українською та російською мовами.

Матеріал розміщено за розділами, всередині кожного розділу – за алфавітом авторів та заголовків.

1. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес

1. У50
Б86   Бочан І.О. Глобальна економіка : підручник/ І.О.Бочан, І.Р.Михасюк. - К., 2007.
                             Розділ 10. Міжнародна освіта у ХХІ столітті : [болонський процес. Необхідність реформування системи освіти України]. - С. 215-227.
2.   Влох Р. Щодо участі України в Болонському процесі / Р.Влох // Світогляд. - 2006. - № 2. - С. 57.
3.   Волович В. Болонський процес і нова парадигма освіти в Україні/ В.Волович // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2004. - № 4. - С. 189-199.
4.   Голубенко О. До проблеми оновлення стандартів вищої освіти в контексті Болонських реформ : [аналіз стандарту навчальних досягнень. Результати навчання: поняття, наслідки застосування та опис методології визначення] / О.Голубенко, Т.Морозова // Вища школа. - 2006. - № 5-6. - С. 10-18.
5.   Євтух М. Методологічні засади трансформації освіти України в контексті Болонського процесу/ М.Євтух, І.Волощук // Освіта України. - 2006. - 14 листопада (№ 85). - С. 6.
6.   Жижко Т. Реформа університетської освіти в контексті болонських домовленостей / Т.Жижко // Вища освіта України. - 2010. - № 2. - С. 28-35.
7.   Зіньковський Ю.Ф. Досвід Болонських перетворень вітчизняної освіти / Ю.Ф.Зіньковський // Педагогіка і психологія. - 2010. - № 2. - С. 57-61.
8.   Каленюк І. Рух Європи до знань, Болонський процес і Україна : [аналіз причин Болонського процесу, еволюція його цілей і перспективи включення України в цей процес] / І.Каленюк, К.Корсак // Вища освіта України. - 2004. - № 3. - С.22-28.
9. Ч30/49
П24   Коцур В.П. Вища освіта в Україні і Болонський процес : проблеми, здобутки, перспективи розвитку / В.П.Коцур // Педагогічна і психологічна науки в Україні : У 5-ти т.: Збірник наукових праць до 15-річчя АПН України. Т. 2. Дидактика, методика, інформаційні технології. - К., 2007. - С. 286-302.
10.   Кремень В. Модернізація вищої школи України в контексті принципів Болонської декларації / В.Кремень // Вища школа. - 2004. - № 5-6. - С. 32-39.

11. Луговий В.І. Реалізація принципів і пріоритетів Болонського процесу у вищій школі України : час дискусій і час дій / В.І.Луговий // Педагогіка і психологія. - 2009. - № 1. - С. 5-17.
12. Науменко У. Європейський вектор розвитку: стратегія для України : [модернізація української освіти з огляду на Болонський процес. Основні параметри, напрями діяльності та інтеграції України до ЄС] / У.Науменко // Вища освіта України. - 2008. - № 3. - С. 31-36.
13. Приходченко К.І. Навчання студентів України за Болонською системою як умова підвищення якості освіти / К.І.Приходченко // Педагогіка і психологія. - 2011. - № 2. - С. 63-70.
14. Степко М.Ф. Проблеми реформування вищої освіти в контексті Болонського процесу / М.Ф.Степко // Педагогіка і психологія. - 2009. - № 1. - С. 34-39.
15. Суліма Є. Невідкладні завдання системи вищої освіти на новому етапі Болонського процесу / Є.Суліма // Вища школа. - 2010. - № 11. - С. 5-13.
16. Таланова Ж. Стан і проблеми участі України в Болонському процесі : [рекомендації щодо розвитку освіти в Україні] / Ж.Таланова // Вища освіта України. - 2010. - № 2. - С. 22-27.

2. Теоретичні засади модульного підходу в освіті

17. Ч30
П78 Акініна Н.Л. Навчально-методичне забезпечення модульно-рейтингової системи навчання : [види забезпечення навчального процесу. Нормативно-правове забезпечення модульного навчання. Модель засвоєння бази знань] / Н.Л. Акініна // Проблеми освіти : науково-метод. збірник. Вип. 42. - К., 2005. - С. 19-31.
18. Андрусь О. Модульно - проектувальний комплекс: освітнє завдання та методологічна основа : [модульні навчальні технології] / О.Андрусь // Вища освіта України. - 2004. - № 1. - С.97-101.
19. Бендера І. Паспортизація навчальної діяльності студентів в умовах кредитно-модульної системи : [самостійна робота студентів в умовах кредитно-модульного процесу навчання. Індивідуальний навчальний план: приклад] / І.Бендера // Вища школа. - 2009.- № 11. - С. 61-78.
20. Буряк В. Організація модульного навчання : [зміст принципів модульності] / В.Буряк // Вища школа. - 2009. - № 7. - С. 18-31.

21. Ч31
В67 Волкова Н.П. Педагогіка : навч. посібник/ Н.П.Волкова. - 2-ге вид., перероб., доп. - К., 2007.
Гл. 3. 5. Сучасні види і концепції навчання : [проблемно-розвивальне навчання ; модульне навчання ; особистісно-орієнтоване навчання, ін.]. - С. 293-313.
22. Гамзюк М. Болонський процес в дії: навчання за кредитно-модульною системою / М.Гамзюк // Освіта. - 2004. - 10-17 листопада. - С.2.
23. 621.37
С91 Гросфельд Ю.А. Використання сучасних захищених технологій в організації кредитно-модульної системи/ Ю.А.Гросфельд, М.М.Хохлов// Тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції "Сучасні проблеми і досягнення в галузі радіотехніки, телекомунікацій та інформаційних технологій", 24-26 вересня 2008 року. - Запоріжжя, 2008. - С. 208-209.
24. Левицький В. Застосування модульно-рейтингової системи навчання : [методи та форми навчання в умовах кредитно-модульної системи навчання. Переваги модульно-рейтингової системи навчання над традиційною системою] / В.Левицький // Освіта, технікуми, коледжі. - 2004. - № 4 (10). - С. 35-37.
25. Лозинський О. Концептуальні засади кредитно-модульної системи організації навчального процесу та особливості формування навчальної програми підготовки фахівця : [інтеграція в європейський освітній простір] / О.Лозинський // Вища школа. - 2004. - № 1. - С.66-68.
26. Ч21
Т39 Луценко Н.В. Оценка знаний в условиях кредитно-модульной системы/ Н.В.Луценко, Т.А.Паромова// Тижень науки : збірник тез доповідей щорічної науково-технічної конференції серед студентів, викладачів, науковців, молодих учених і аспірантів, 21 - 25 квітня 2008 року. Т. 2 / Відп. ред. Ю.М.Внуков.- Запоріжжя, 2008.- С. 38.
27. Мирна А.І. Особливості формування навчальної програми за рахунком кредитно-модульної системи / А.І.Мирна, О.А.Присяжнюк, В.В.Фетісова // Тижень науки : збірник тез доповідей щорічної науково-технічної конференції серед студентів, викладачів, науковців, молодих учених і аспірантів, 12 - 16 квітня 2010 року. Т. 3 / відп. ред. Ю. М. Внуков.- Запоріжжя, 2010.- С. 158-160.
28. Ч48
М80 Мороз І.В. Кредитно-модульна система організації навчального процесу: довідник для студентів/ І.В.Мороз. - К.: Освіта України, 2005. - 90 с.
29. Ч48
М80 Мороз І.В. Кредитно-модульна система організації навчального процесу : довідник для студентів / І.В.Мороз. - Переяслав-Хмельницький: Переяслав-Хмельницький держ. пед. ун-т, 2005.- 96 с.

30. Ч48
М80 Мороз І.В. Педагогічні умови запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу : Монографія / І.В.Мороз. - К.: Освіта України, 2005. - 278 с.
31. Окаєлов В. Розробка загальних критеріїв оцінювання навчальних досягнень студентів з дисциплін фундаментального циклу : [критерії оцінювання за шкалою ECTS (бали)]/ В.Окаєлов, Л.Шевцов, Є.Мочалін // Вища школа. - 2006. - № 3. - С. 57-62.
32. Пащенко Т. Складова модульно-рейтингового навчання - самостійна робота : [аналіз модульно-рейтингової організації навчання: суть, ефект від його застосування] / Т.Пащенко, З.Світла // Освіта, технікуми, коледжі. - 2006. - № 2. - С. 30-32.
33. Рябова В. Теоретичні засади модульного підходу в освіті : [розвиток ідеї модульного навчання. Зміст поняття "модуль". Форми втілення модульного навчання] / В.Рябова // Освіта. - 2006. - 19 квітня (№ 16). - С. 4-5.
34. Садиков М. Впровадження кредитно-модульної системи навчання при вивченні фундаментальних нормативних дисциплін : [модуль. Проблема щодо застосування кредитно-модульної системи навчання у вітчизняній вищій освіті] / М.Садиков // Вища школа. - 2006. - № 4. - С.35-41.
35. Сікорський П. Експериментальне положення про кредитно-модульну технологію навчання у вищих навчальних закладах / П.Сікорський. - 14-21 квітня // Освіта. - 2004. - С.4-5.
36. Ч48
С35 Сікорський П.І. Кредитно-модульна технологія навчання : навч. посібник / П.І.Сікорський; За ред. З.І.Тимошенко. - К.: Видавництво Європейського університету, 2004. - 127 с.
37. Сікорський П. Наступність модульно-рейтингової і кредитно-модульної технології навчання : [визначення поняття "навчальна технологія", "модульно-рейтингова технологія". Модуль. Принцип модульності] / П.Сікорський // Вища школа. - 2005. - № 5. - С. 59-70.
38. Сікорський П. Принципи кредитно-модульної технології навчання : [принцип гуманізації, гуманітаризації, демократизації, індивідуалізації, диференціації та ін.] / П.Сікорський // Вища школа. - 2004. - № 4. - С.69-76.
39. Ч48(4Укр)
Н73 Сітшаєва З.З. Організаційно-методичне забезпечення кредитно-модульної системи організації навчального процесу : [аналіз необхідних елементів організаційно-методичного забезпечення] / З.З.Сітшаєва // Нові технології навчання : науково-методичний збірник. Вип. 44. - К., 2006. - С. 15-19.

40. Скнар О. Модернізація форм і методів навчання студентів у контексті кредитно-модульної системи / О.Скнар // Вища школа. - 2006. - № 3. - С. 33-45.
41. Товажнянський Л. Система безперервної освіти на базі дистанційної технології навчання і кредитно-модульної організації навчального процесу / Л.Товажнянський // Вища школа. - 2004. - № 5-6. - С. 62-65.

3. Навчання за кредитно-модульною системою у вищих навчальних закладах України

42. Про запровадження у вищих навчальних закладах України європейської кредитно-трансферної системи : Наказ МОН України від 16 жовтня 2009 р. № 943 : [з додатками] // Вища школа. - 2010. - № 1. - С. 75-91.
43. Бабак В. Для нас Болонський процес - явище звичне, кредитно-модульна система - не новина : [бесіда з ректором Національного авіаційного університету В.Бабаком / Інтерв'ю записав В.Карасьов] / В.Бабак // Вища школа. - 2006. - № 1. - С. 3-19.
44. Болюбаш Я. Один з принципів Болонського процесу - мобільність студентів у європейському просторі : [про започаткування у ВНЗ України елементів кредитно-модульної системи навчання/Інтерв'ю підготувала О.Коваленко] / Я.Болюбаш // Освіта України. - 2006. - 20 січня (№ 5). - С. 4.
45. Бузунов Р. Місце кредитно-модульної системи організації навчального процесу в системі державного управління : [кредитно-модульна система навчання як самокерована та як управлінська (керована) системи: специфічні ознаки функціонування]/ Р.Бузунов // Підприємництво, господарство і право. - 2006. - № 12. - С. 23-27.
46. Ч48(4Укр)
Н73 Гаркавко В. Про необхідність і доречність застосування ступеневого рівня оцінки знань при впровадженні кредитно-модульної системи в освітній процес у вищих навчальних закладах України / В.Гаркавко, М.Шипов // Нові технології навчання : науково-методичний збірник . - К., 2005. - Вип. 40. - С. 259-264.
47. Гурч Л. Некоторые аспекты внедрения европейской системы ECTS в высшее образование Украины : [динамика Болонского процесса в Украине. Основные компоненты кредитно-модульной системы обучения (ECTS)]/ Л.Гурч// Персонал. - 2004. - № 12. - С. 68-73.
48. Ч30
П78 Дем'яненко Н.М. Університет України і європейський регіон вищої освіти: процес інтеграції : [становлення і розвиток Болонського процесу, місце в ньому університетів України. Кредити ECTS. Модульне навчання] / Н.М.Дем'яненко // Проблеми освіти : науково-методичний збірник. Вип. 42. - К., 2005. - С. 2-10.

49. Жильцов О. Сучасні підходи до проектування навчального процесу в умовах євроінтеграції : [досвід адаптації до норм Болонського процесу Київського університету ім. Б. Грінченка у організації навчального процесу] / О.Жильцов // Вища школа. - 2009. - № 11. - С. 40-49.
50. Жовта І. 120 тисяч студентів сьогодні навчаються за кредитно-модульною системою організації навчального процесу : [експеримент в контексті адаптації української вищої школи до принципів Болонської декларації] / І.Жовта // Освіта України. - 2005. - 1 лютого. - С.2.
51. Півняк Г. Кредитно-модульна система - підвищення якості освіти : [експеримент з провадження кредитно-модульної системи навчання в Національному гірничому університеті] / Г.Півняк // Освіта України. - 2005. - 15 лютого. - С. 10.
52. Рудавський Ю. Кредитно-модульна система організації навчального процесу як необхідна умова інтеграції вищої технічної освіти України в європейській освітній простір / Ю.Рудавський // Вища школа. - 2004. - № 5-6. - С. 66-69.
53. Ч30/49
П24 Слюсаренко А.Г. Теорія і практика впровадження кредитно-модульної системи на історичному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка / А.Г.Слюсаренко, А.М.Пижик // Педагогічна і психологічна науки : збірник наукових праць до 15-річчя АПН України. Т. 4. Педагогіка і психологія вищої школи. - К., 2007. - С. 368-379.
54. Чайкіна Н.О. Моніторинг якості підготовки фахівців у системі вищої освіти : [напрямок моніторингової діяльності. Анкета "Адаптація студентів 1 курсу до кредитно-модульної системи навчання"]/ Н.О.Чайкіна // Практична психологія та соціальна робота. - 2011. - № 5. - С. 46-52.
55. Ч30/49
П24 Чалий О.В. Проблеми впровадження кредитно-модульної системи оцінки діяльності студентів у вищій школі України : [характеристики систем кредитів. Оцінки ECTS. 5-бальна і 12-бальна шкала оцінювання] / О.В.Чалий // Педагогічна і психологічна науки : збірник наукових праць до 15-річчя АПН України. Т. 4. Педагогіка і психологія вищої школи. - К., 2007. - С. 168-178.
56. Якименко Ю. Кредитно-модульна система як важлива складова інтеграції вищої освіти України до загальноєвропейського освітнього простору : [визначення системи ECTS, кредиту - ECTS. Етапи створення, основні елементи] / Ю.Якименко // Вища школа. - 2004.- № 1.- С.50-62.

4. Використання кредитно-модульної системи організації навчального процесу під час підготовки фахівців

57. Викладання медичних клінічних дисциплін за кредитно-модульною системою - погляд студентів та власний досвід / Т.Хомазюк, В.Березуцький, К.Сгоров, І.Борисова // Вища школа. - 2009. - №3. - С. 81-87
58. Виткалов В. Ефективність впровадження кредитно-модульної системи підготовки фахівців-культурологів у контексті Болонської декларації : [з досвіду роботи кафедри культурології Рівненського ДГУ] / В.Виткалов, О.Граб // Вища школа. - 2008. - № 1. - С. 17-26.
59. Гамула І. Особливості реформування системи вищої військової освіти відповідно до вимог Болонського процесу : [шляхи реформування вищої військової освіти. Проблеми, що виникають у ході реформування, їх подолання] / І.Гамула // Вища освіта України. - 2006. - № 3. - С. 60-64.
60. Данильченко Ю. Досвід запровадження рейтингової системи оцінювання знань студентів у курсі теорії механізмів і машин / Ю.Данильченко, О.Кірієнко // Вища освіта України. - 2009. - № 4. - С. 42-50.
61. 658.01
Л89 Досвід використання кредитно-модульної системи організації навчального процесу під час підготовки фахівців за напрямом "Менеджмент" в Національному гірничому університеті : [застосування ЕОМ для тестування студентів] / В.І.Саллі, З.С.Стеханова, В.О.Чмихун, О.В.Варяниченко // "Львівська політехніка" національний університет. Вісник : збірник наук. праць. № 547. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. - Львів, 2005. - С. 334-341.
62. Еш С. Адаптація програми дисципліни "Фінансовий ринок" до кредитно-модульної системи навчального процесу/ С.Еш // Вища школа. - 2009. - № 9. - С. 36-49.
63. Ч48(4Укр)
Н73 Желавський О.Б. Дидактичні принципи формування математичних понять у студентів економічних спеціальностей : [аналіз дидактичних принципів: гуманізації, гуманітаризації, індивідуалізації] / О.Б.Желавський // Нові технології навчання : науково-методичний збірник. Вип. 45. - К., 2006. - С. 42-47.
64. Колот А.М. Реалізація засад Болонської декларації при підготовці фахівців економічного профілю : [європейська система залікових кредитів ECTS, шкала оцінювання знань за ECTS] / А.М.Колот // Маркетинг в Україні. - 2004. - № 3. - С.59-65.

65. Кравчук Т.М. Особливості оцінювання результатів навчальної діяльності студентів з фізичного виховання за кредитно-модульною системою / Т.М.Кравчук, О.Ю.Гусяєва // Теорія та методика фізичного виховання. - 2010. - № 7. - С. 13-16.
66. Методологічні аспекти викладання дисциплін на кафедрі безпеки життєдіяльності та охорони здоров'я людини згідно з вимогами кредитно-модульної системи / О.Ф.Гавриленко, Л.Д.Олешко, Г.А.Кремечек, І.В.Гончаренко // Безпека життєдіяльності. - 2007. - № 12. - С. 37-39.
67. Нестеренко М. Комп'ютерна програма тестування знань у ході підготовки фахівців фізичної культури та спорту в умовах кредитно-модульної системи / М.Нестеренко // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. - 2008. - № 2. - С. 106-109.
68. Ч48(4Укр)
Н73 Сейдаметова З.С. Зміст та модульна організація навчальної дисципліни "Структури даних і аналіз алгоритмів" / З.С.Сейдаметова // Нові технології навчання : науково-методичний збірник. Вип. 45. - К., 2006. - С. 18-23.
69. 53
Ф50 Фізика для інженерних спеціальностей : Кредитно-модульна система : навч. посібник: У 2 ч. Ч.1 / В.В.Куліш, А.М.Соловйов, О.Я.Кузнєцова, В.М.Куліщенко. - К.: НАУ, 2004. - 455 с.
70. 53
Ф50 Фізика для інженерних спеціальностей: Кредитно-модульна система : навч. посібник: У 2 ч. Ч. 2 / В.В.Куліш, А.М.Соловйов, О.Я.Кузнєцова, В.М.Куліщенко. - К.: НАУ, 2005. - 380 с.
71. 658.01
Ш37 Шевчук С.П. Інтерактивні технології підготовки менеджерів : навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / С.П.Шевчук, В.А.Скороходов, О.С.Шевчук. - К., 2009.
Модуль 3. Організаційно-методичне забезпечення інтерактивних технологій навчання менеджерів : [модульно-рейтингова організація навчального процесу, його планування, моніторинг, оцінювання]. - С. 122-152.

Авторський покажчик

Акініна Н.Л.	17	Рябова В.	33
Андрусь О.	18	Рудавський Ю.	52
Бабак В.	43	Садиков М.	34
Бендера І.	19	Сейдаметова З.С.	68
Болшюбаш Я.	44	Сікорський П.	35, 36, 37, 38
Бочан І.О.	1	Сігшаєва З.З.	39
Бузунов Р.	45	Скнар О.	40
Буряк В.	20	Слюсаренко А.Г.	53
Витколов В.	58	Степко М.Ф.	14
Влох Р.	2	Суліма Є.	15
Волович В.	3	Таланова Ж.	16
Волкова Н.П.	21	Товажнянський Л.	41
Гамзюк М.	22	Шевчук С.П.	71
Гамула І.	59	Якименко Ю.	56
Гаркавко В.	46		
Голубенко О.	4		
Гросфельд Ю.А.	23		
Гуру Л.	47		
Данильченко Ю.	60		
Дем'яненко Ю.	48		
Еш С.	62		
Євтух М.	5		
Желавський О.Б.	63		
Жижко Т.	6		
Жильцов О.	4		
Жовта І.	50		
Зіньковський Ю.	7		
Каленюк І.	8		
Колот А.М.	64		
Коцур В.П.	9		
Кравчук Т.М.	65		
Кремень В.	10		
Левицький В.	24		
Лозинський О.	25		
Луговий В.І.	11		
Луценко Н.В.	26		
Мирна А.І.	27		
Мороз І.В.	28, 29, 30		
Науменко У.	12		
Нестеренко М.	67		
Окаєлов В.	31		
Пашенко Т.	32		
Півняк Г.	51		
Приходченко К.І.	13		

Зміст

Вступ.....	3
1. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес.....	4
2. Теоретичні засади модульного підходу в освіті.....	5
3. Навчання за кредитно-модульною системою у вищих навчальних закладах України	8
4. Використання кредитно-модульної системи організації навчального процесу під час підготовки фахівців.....	10
Авторський показчик.....	12